

Het cliché wil dat enkel zestienjarige meisjes uit lagere sociale milieus ongewenst zwanger worden. Niets is minder waar. Elk jaar kiezen zo'n 18.000 Belgische vrouwen voor abortus, vrouwen van alle leeftijden en standen. "Als al die vrouwen het tegen twee andere vrouwen zouden vertellen, zou het taboe meteen doorbroken zijn", zegt Carine Vrancken van het Bourgognecentrum in Hasselt. Maar wie voor abortus kiest, zwijgt erover.

| Hoeveel abortuscentra zijn er in Vlaanderen?

Vrancken: "Vlaanderen heeft zes centra, waaronder twee in Brussel. Wij zijn het jongste centrum. We bestaan sinds 1995 en hadden dus de luxe om te starten met een bestaande wetgeving. Oudere centra werkten aanvankelijk in de illegaliteit. Die hebben in de jaren tachtig openlijk abortussen uitgevoerd en zo de wetswijziging mee helpen forceren. Het centrum in Gent durfde het zelfs aan elk jaar een jaarverslag uit te brengen. Die mensen hebben op de barricades gestaan en het debat aangejaagd. Er zijn nog enkele landen in Europa die geen wetgeving rond abortus hebben. Maar we vergeten maar al te vaak dat België ook bij de laatste landen was om een wet op te stellen: in 1990 pas. In de jaren tachtig hadden alle ons omringende landen al een wet."

| Veel mensen denken dat enkel tieners ongewenst zwanger worden. Bestaat er een profiel van vrouwen die bij abortuscentra aankloppen?

"Neen. De vrouw die op een bepaald moment in haar leven bewust kinderen krijgt, is dezelfde vrouw die op een ander moment een ongeplande zwangerschap afbreekt. Door het taboe rond abortus, hebben we vaak de neiging te denken dat er twee groepen vrouwen zijn: vrouwen die kinderen krijgen en vrouwen die een abortus doen. Is het wishful thinking van volwassenen? Het gebeurt bij tieners, dus niet bij ons? De grote mythe is dat alleen zestienjarige meisjes ongepland zwanger worden. Als we kijken naar de nationale cijfers zien we dat 13% jonger dan twintig

Tussen taboe en werkelijkheid

jaar is en 9% ouder dan veertig. De grootste groep zit dus tussen twintig en veertig. In die kerngroep ligt het hoogste percentage bij de twintig- tot vierentwintigjarigen. Zij zijn het vruchtbaarst, zijn bezig met relaties en zijn het meest seksueel actief."

| Hoe helpen jullie vrouwen een goede beslissing te nemen als ze bij jullie om raad vragen?

"Een goeie beslissing is er een die past bij hun situatie. Als er iets is dat je hier leert, is het dat je nooit een oordeel kan vellen over het leven van iemand anders. Wie ben ik om te beslissen of iemand een kind mag

een abortus doen het tegen twee mensen vertellen, dan zou het taboe onmiddellijk verdwenen zijn."

Niet kiezen is ook kiezen

| Wat als vrouwen het moeilijk hebben om een keuze te maken, bijvoorbeeld als de partner niet akkoord gaat?

"Als de vrouw het kind zou willen houden, maar de partner niet, en ze kiest toch voor een abortus, dan maakt die vrouw ook een keuze: ze kiest voor haar relatie. En als ze niet kiezen, dan kiezen ze ook: dan krijgen ze een kind. Maar tegen een vrouw die blijft uitstellen omdat ze niet kan kiezen, gaan we toch zeggen: als je het kind wil

Abortusmythes zijn hardnekkig

krijgen of niet? Er is een groot verschil met andere problemen. Als je te maken krijgt met kanker of dementie, ken je altijd wel iemand die er ervaring mee heeft. Maar bij een ongeplande zwangerschap heb je geen referentiekader om je beleving te toetsen. Vrouwen die bij ons komen, denken vaak dat zij de enigen met dat probleem zijn. Niets is minder waar. De helft van de tien miljoen Belgen zijn mannen. Die kunnen niet zwanger worden. Een groot deel van de vrouwen zijn te jong of te oud om kinderen te krijgen. Die vallen ook al weg. Van het kleine groepje dat dan nog overschiet, zijn er elk jaar opnieuw in België 18.000 vrouwen die een zwangerschap afbreken. En dat in een land met een van de laagste abortuscijfers van de wereld. Als één jaar lang alle vrouwen die

houden, is het belangrijk er ook echt voor te kiezen. Kinderen hebben daar recht op. Je wil toch niet geboren worden omdat je mama niet kon kiezen?"

| Vrouwen moeten tussen het eerste gesprek en de ingreep verplicht zes dagen bedenktijd nemen. Zijn er vrouwen die beslissen het kind toch te houden na die zes dagen?

"Ze bestaan, maar ze zijn zeldzaam. De meeste vrouwen hebben een beslissing genomen voor ze met ons een afspraak maken. Het beslissingsproces begint bij de vrouw als ze denkt: moest ik vandaag niet ongesteld worden? Dan begint het in hun hoofd te malen. Er is ook een groep die om het uur van gedacht verandert. 's Morgens staan ze goed uitgeslapen op en denken

Women on waves

Kort nadat *Rebecca Gomperts* afstudeerde als arts kon ze aan de slag bij *Greenpeace*. Met de actieboten voer ze de hele wereld rond. In Mexico hoorde ze het ene verschrikkelijke verhaal na het andere, over vrouwen die de mogelijkheid niet hadden om legaal abortus te doen en hun toevlucht namen tot illegale praktijken, met gevaar voor eigen leven. Zo ontstond het idee voor 'Women on Waves': per boot vrouwen over de hele wereld hulp bij abortus te bieden.

| Hoe weten vrouwen die hulp nodig hebben dat jullie er zijn?

Rebecca Gomperts: "Wanneer we een trip maken springt de internationale pers er meteen op. We openen bij elke reis een hotline op een mobiel nummer. Zo kunnen vrouwen informeren waar we aanmeren. In periodes dat we niet uitvaren, krijgen we heel wat vragen en reacties via onze website en via e-mail. We hebben ook een hulplijn waar vrouwen terecht kunnen met vragen in het Pools, Portugees, Spaans, Engels en Frans. In sommige landen is abortus niet toegelaten, maar zijn abortuspillen wel verkrijgbaar bij de apotheek. Dat is mogelijk, omdat het middel ook gebruikt wordt als bescherming van de maag bij reumapatiënten. We geven dan alle informatie die de vrouwen nodig hebben om zelf op een veilige manier die pillen te nemen"

| Klopt het dat jullie nog maar op één reis medicijnen hebben toegediend aan vrouwen?

"We zijn nog maar drie keer uitgevaren. Toen we de eerste keer naar Ierland reisden, moesten we door een groot aantal onduidelijkheden afzijdig blijven. Eén keer zijn we naar Polen gereisd, waar we toch een aantal vrouwen hebben kunnen helpen. Onze laatste trip voerde ons naar Portugal in 2004, waar we opgewacht werden door oorlogsschepen en ons de toegang tot de haven ontzegd werd. Er werden ook rechtszaken tegen ons aangespannen. Nu is de wet in Portugal veranderd en mag abortus uitgevoerd worden tot de zwangerschap tien weken ver is. We zullen nooit alle vrouwen kunnen helpen die onze hulp nodig hebben. De oplossing is niet dat ons schip altijd voor de kust ligt, wel dat de wetten veranderen. Wij willen daaraan bijdragen door het probleem zichtbaar te maken en het debat levend te houden. Abortus is de meest uitgevoerde medische ingreep ter wereld, ook in landen waar het niet mag. In landen waar het illegaal is, wordt er niet over gepraat. Zo is het natuurlijk makkelijk om het in de illegaliteit te houden. Ons schip maakt het thema zichtbaar en brengt het in de media."

| Wanneer vrouwen aan boord van het schip komen, krijgen zij dan eerst een gesprek over hun achtergrond en motivatie?

"Uiteraard. Wij werken volgens de Nederlandse standaard. Er wordt uitgebreid gesproken over alternatieven en over anticonceptie om ongewenste zwangerschappen in de toekomst te voorkomen. We gaan na of het een vrijwillige en weloverwogen beslissing is. In Nederland valt de zwangerschapsafbreking met abortuspil tot dag 45 van de zwangerschap buiten de wet op abortus. Dit is dan ook de enige vorm van abortus die de mensen van Women on Waves kunnen toepassen. Illegale abortus is een belangrijke oorzaak van sterfte over de hele wereld. En dat terwijl een legale abortus een van de meest veilige medische ingrepen is die er zijn, veiliger dan een inspuiting met penicilline."

| Kunnen jullie nog motivatie vinden om verder te gaan wanneer er om de haverklap een rechtszaak aangespannen wordt? Wanneer varen jullie een volgende keer uit?

"Dat kunnen we nog niet zeggen. We hebben op dit moment veel rechtszaken lopen. Die sloppen al onze mankracht, tijd en geld op. We willen nu alle mogelijke situaties juridisch inschatten eer we opnieuw uitvaren."

www.womenonwaves.org

ze: ach, een derde kind kan er nog perfect bij. 's Avonds zijn ze doodmoe en doen de twee andere kinderen lastig en denken ze: een derde kunnen we echt niet meer aan. Een gesprek met een buitenstaander kan dan rust brengen."

| Zijn er ook vrouwen die hun baby opgeven voor adoptie?

"Weinig. Het komt heel af en toe voor dat mensen al zo lang zwanger zijn dat er geen keuze meer is. In extreme situaties waarbij het niet duidelijk is wanneer de laatste maandstonden waren, gaat bij ons een alarmlichtje knipperen. Ze twijfelen of ze zwanger zijn, maar blijken dan al 32 weken ver te zijn."

| Hoe kan het dat een vrouw zo lang geen signalen opmerkt van haar lichaam?

"Wij als hulpverleners staan er ook soms versteld van. Voor die vrouwen is een zwangerschap zo verschrikkelijk, dat ze het niet toelaten in hun hoofd. *If the mind doesn't know, the body doesn't show*. Op het moment dat je die vrouwen ziet, merk je ook niet dat ze zwanger zijn. De dag na de echografie ineens wel. Heel bizar. Die vrouwen zijn meestal wanhopig. Gelukkig zijn dit uitzonderlijke gevallen."

| Hoe evolueren de statistieken?

"Dat is moeilijk te zeggen, omdat er de laatste jaren niet altijd op dezelfde manier is geregistreerd. Als het aantal abortussen al zou stijgen, dan ligt dit volgens mij aan het feit dat we in een wereld leven die ons lijkt te verplichten alles te plannen: diploma, werk, relatie, kinderen. We hebben het steeds moeilijker met ongeplande zaken, ook met ongeplande zwangerschappen. De

wereld is complexer geworden. Daarom moeten we meer plannen om het allemaal geregeld te krijgen. Vroeger had je vijf kinderen en een zesde kon er ook nog wel bij als het moest. Mensen zijn zich ook meer bewust van de valkuilen en vragen zich op voorhand af hoe ze het allemaal gaan regelen, wat zeker niet slecht is. Kinderen zijn te belangrijk om ze zomaar op de wereld te zetten omdat er toevallig onveilig gevreeën is. Ze hebben het recht om geboren te worden na een bewuste keuze."

tekst | **Liesbeth Van Braeckel**